

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ГУМАНІЗМУ: ТЕОГУМАНІЗМ, ТЕОТРАНСГУМАНІЗМ, ПОСТГУМАНІЗМ

Косс А.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

Метою роботи є дослідження історичного розвитку ідей гуманізму та їх трансформація в сучасному суспільстві.

Актуальність. Завдяки швидкому розвитку біотехнологій та медицини з кожним роком з'являються нові способи впливу на людську тілесність. Ці наукові досягнення породжують нові тенденції в сучасному суспільстві. Якщо гуманізм Просвітництва ґрунтувався на людських якостях, природних здібностях і реалізації людської свободи, то сучасний гуманізм більше стурбований на збереженні людської особистості та виду. В епоху Середньовіччя людство вірило в потойбічне життя, безсмертя душі, але з розвитком суспільства та технологій трансформується людська віра, цивілізоване людство все менше починає вірити в релігійні забобони та вирішує використовувати досягнення біотехнологій, генетики та медицини. З'являється нова віра, яка базується на наукових досягненнях, біоетиці та прагненні до тілесного безсмертя. Людство перестає жити ілюзіями про райський потойбічний світ та бере на себе функцію керуючого директора «бізнеса еволюції», фактично визначаючи майбутній напрям еволюційних тенденцій на цій Землі, роблячи з неї «божественне царство» за своїм баченням, фактично нічим не відрізняючись від мілленаристів.

Новизна. Гуманізм сприймається як основа виникнення трансгуманізму, і кожен історичний етап гуманізму має свої трансгуманістичні тенденції (форми), як філософсько-гуманістична межа розвитку людини. Кожен історичний етап гуманізму породжує свій трансгуманізм як міру єдності та розвитку тілесності та духовності людини. Трансгуманізм – це погляди на людину та її зміни.

Основна частина. Трансгуманізм висловлює парадигму безсмертя людини через різні шляхи його досягнення. Ми вважаємо, що можна виділити етап, що виник раніше гуманізму – теогуманізм, в якому зароджувалися ідеї трансгуманізму, який був пов'язаний із безсмертям душі. Другий етап – це теотрансгуманізм, який походить від тілесної природи людини і розглядає досягнення безсмертя через надчасову душу. На третьому етапі гуманізму виникає постгуманізм, складовою якого є трансгуманізм, який прагне досягнення безсмертя через тілесність як первинну основу та має технологічний характер, який бачить досягнення безсмертя не через надчасову душу, а через продовження життя тіла.

Висновки. Отже, постгуманізм – це гуманізм епохи технологій, до якого входить трансгуманізм, який входить в усі етапи гуманізму, але змінює свій зміст та історичні форми.

У ПОШУКАХ ІСТИННОГО ДИСКУРСУ

Кузнєцов А.Ю., Свящук О.Л.

*Харківський національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна*

Різноманітність норм еманує необхідність виявлення авторитетних джерел. Певною мірою вся історія західноєвропейської філософії, насамперед схоластичної, зайнята обґрунтуванням авторитетності джерел віри. Однак протиставлення в доказах від протилежного віри та розуму замість того, щоб зміцнювати основи віри, вело до ерозії авторитетів Одкровення та загальнонародної віри. Початковий запал батьків церкви, властивий неофітам усіх часів, однозначно віддає перевагу Одкровенню. Але перш ніж

Тертуліан сформулював свій символ віри (credo), основою якого стала теза про обмеженість теоретизуючого розуму, що ототожнюється насамперед з античною філософією, перед ним постало завдання не тільки протиставити Афіни та Єрусалим, що було зроблено за допомогою безсмертного афоризму, але й показати недостатність філософствування сократичного типу. Завдання спрощувалося вже наявними прикладами критики грецької філософії. Наприклад, емоційний пафос сирійця Татіана, який обрушився на філософську спадщину греків і не знайшов філософських аргументів у критиці цієї спадщини, апелює до історії виникнення основних ідей філософії язичників, яка є не що інше, як некритичне запозичення і культурних, і філософських ідей у тих, кого самі греки називали варварами. І, нібито, ніщо інше, як старозавітні сюжети, послужили джерелом найголовніших ідей грецької філософії, яка спотворила їх і прийняла в цій безглуздо перекрученій формі.

Для Тертуліана ж доказ пріоритету віри зводився приблизно до наступних тез: божественне Одкровення – істинно; але мій розум не приймає Одкровення, тобто біжить від істини. Але, втікаючи від істини, в чому він знаходиться, якщо не на брехні?

Висновок із цих положень досить простий – має підкорити розум істині Одкровення, яка сприймається як віра. Самостійність мислення лише фікція, хоча реверанс певної повноти у бік природного практичного розуму і має місце.

Досить часто подібні висновки в історії і філософії, і науки, і навіть самої релігії сприймалися не більше як ригористичний запал отців церкви, і поблажливе, у кращому разі, ставлення до емоційного характеру цих висловлювань залишало в тіні їхню евристичну цінність, як тривалий час залишалася в тіні чи прямо третювалася (наприклад, в епоху Просвітництва) еристика схоластичних диспутів теологів. Проте в періоди найсуворіших релігійних обмежень, що вдаються до адміністративних ескападів у душі найкращих бюрократичних традицій, як то було починаючи з 1210 року, коли ідеї Аристотеля, що отримали інтелектуальну силу, проникають через Іспанію, причому в арабо-мовному варіанті, була заборонена до викладання фізика Аристотеля, проблема співвідношення віри та знання набуває більш мажорного звучання.

Так, про необхідність примирення розуму та авторитету францисканець Іоанн Дунс Скотт, який викладав у Парижі, Оксфорді та Кембриджі, прямо заявив у своїх логіко-гносеологічних дослідженнях. Звідси чітко слідував висновок у тому, що якщо мислення людини розумне, то воно не повинно суперечити істині, а якщо вчення церкви є істинним, то воно також не повинно суперечити розуму.

І звідси цілком справедливий висновок В. Соловйова, який досліджував цю проблему у своїй дисертації, що подібне примирення неминуче веде до зняття проблеми та утвердження абсолютності розуму, бо якщо розум не суперечить справжньому авторитету, то який авторитет є істинним? Чи не той, який суперечить розуму, тобто. сам розум? Звідси – істинний один розум, а авторитет писання втрачає своє колишнє значення, бо якщо він солідарний з розумом, то він зайвий; якщо ж суперечить розуму – хибний. Пріоритет розуму, виходячи з цього, стає загально визнаним.

Тут слід зазначити, що багато в чому результат дослідження цієї проблеми, як і взагалі філософської проблематики, залежить від методологічних установок, які приймає дослідник. Надзвичайно важливо відзначити у зв'язку з цим, що незалежно від методологічних переваг неможливо вирішити проблему за рахунок лише методології у випадках, коли не виконано роботу з побудови адекватного предмета понятійного апарату, а також коли обрану методологію накладають суто зовнішнім чином на побудоване раніше за законами іншої методології предметний зміст. Вкрай небажана однопорядковість у перевазі методологій. Образно висловлюючись, людина, що має один годинник, твердо знає, який час; що має кілька, не впевнений ні в чому.

«Наукова концепція не повинна нехтувати своїми методологічними основами. Неувага до таких краще за всіх інших обставин свідчить про те, що теорія спрямована на досягнення швидких локальних результатів, причому далеко не завжди в суто науковій сфері; при цьому виявляється, що подібний підхід різко послаблює позиції прихильників

даного напрямку в тому випадку, якщо їм доводиться захищати його постулати в теоретичних дискусіях та протягом тривалого часу співіснувати з іншими науковими школами у межах певної галузі знання» [1, с. 28]. Наведена цитата стає досить традиційною у тих робіт, позиціонують себе з академічними. В даному випадку автор апелює до неоднозначності інтерпретацій таких понять, як *modernity* та *modernité*, від чіткого визначення яких залежить подальше визначення постмодерністського феномену.

Слід наголосити, що дуже легко дослідникам працювати в рамках однієї методологічної та гносеологічної парадигми, як це було в нашому недавньому минулому. Ті, хто діє в рамках загальної концептуальної схеми, без труднощів досягають згоди щодо фактів, що розстилаються перед ними. Факти, що не вкладаються в подібні моністичні схеми або ігноруються, або утрируються. Сьогодні, у зв'язку із змінами соціального контексту, є можливість суттєвих варіацій значень наукових тверджень, враховуючи при цьому, що соціальний та інтелектуальний контексти є взаємодетермінованими.

Після того, як Кассієр вводить поняття «символічна функція» та «символічна форма», розуміючи під першою систему конститутивних принципів, а під другою – мозаїчність сфер культури, що не зводяться один до одного (релігія, мова, міф, мистецтво, наука), стає загальним місцем розуміння унікальності людини у його здатності використовувати вищезгадані символічні форми як засобу конструювання досвіду і таким чином розуміння як себе самої, так і світу природи.

Надалі, багато в чому завдяки старанням структуралістів, які запропонували у читанні сюжетів на відміну від реалістичного прочитання враховувати структуральне чи дискурсивне як умову адекватного розгляду взаємозалежних структур та моделей, лінгвістика вводить у свій концептуальний арсенал, що насамперед стосується теорії комунікацій, поняття дискурс. У рамках такого досвіду під дискурсом розумілися вербальні та невербальні елементи спілкування плюс контекст, у якому відбувається спілкування плюс зміст спілкування.

Звідси починаються різного роду некритичні інтерпретації поняття дискурсу, від культурологічних, що апелюють до авторитету М. Фуко, що у свою чергу затято відмовляється від звинувачень у монометодологічних уподобаннях, до мас-медіального жонглювання змістами поняття, що стало модним.

Література:

1. Современный постмодернизм: конец социального или вырождение социологии? // Вопросы философии. 1988. – № 9.

НАПРИКІНЦІ ІСТОРІЇ ГУМАНІЗМУ

Лаврова–Рейнфельд І.А.

Київський інститут бізнесу і технологій, Ірпінь, Україна

Євангеліє від Альберта Швейцера
«Коли однією-єдиною бомбою
вбивають сто тисяч людей – мій
обов'язок довести світові, наскільки
важливе одне-єдине людське життя».
6 серпня 1945 р.

Сьогодні кожен має право спитати, що сталося з Гуманістичним Маніфестом, останнім Маніфестом ХХ століття, який складався поступово протягом півстоліття з вагомими поправками Європейської спільноти. Розгублена уява бачить огнище величезної